

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25—
celoletno: Din. 100—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VI.

Dunaj, 18. avgusta 1926.

Št. 33.

Narodne manjšine.

Glavni tajnik mednarodne zveze društev za Zvezo narodov, profesor Ruysen, je prepotoval v učne svrhe Romunijo, Bulgarijo in Jugoslavijo ter poročal o tem na zborovanju v Londonu: Bolgarija ima 4 milijone 865 tisoč prebivalcev in emd temi 455 tisoč Turkov in Tatarov, 78 tisoč Romunov, 48 tisoč Grkov, 15 tisoč Rusov, 43 tisoč Židov, 115 tisoč cigánov in par tisoč Armencev.

Turška manjšina živi v zelo dobrih odnosih z Bolgari. Njene cerkve so spoštovane, njihovo narodno šolstvo — ljudske in srednje šole — dobivajo podporo od države in občine ter se svobodno razvijajo. Tudi Židje in Rusi žive v dobrih in pravičnih razmerah in celo Armenci so dobili lastno šolo v mestu Varni. Edina manjšina na Bolgarskem, ki se pritožuje, so Romuni, ker nimajo nobene šole z romunskim učnim jezikom.

Nič manj žalosten ni položaj Bolgarov na Romunskem. Tu prebiva približno 250 tisoč Bolgarov, zlasti v Dobrudži, ki je padla pod Romunijo šele leta 1913. Romuni so zaprli vse bolgarske ljudske šole in dovolili samo 5 zasebnih gimnazij, ki žive z denarjem bolgarske narodne manjšine. V ljudskih šolah je izključni učni jezik romunski. Poslednje pribežališče bolgarskega naroda je cerkev, v kateri se oznanjuje ljudstvu evangelij v bolgarskem jeziku, a v mnogih župnijah so se že nastavili romunski duhovniki. (Slično kakor pri nas!)

Neprimerno boljše se godi v Romuniji Nemcem in Madžarom. Nemška manjšina je svobodno pomnožila število svojih zasebnih šol ter jih ima v Banatu približno 120 in ravno toliko v Besarabiji. Cerkve nemške manjšine uživajo polno svobodo in v občinah je pripuščena nemščina poleg romunščine kot uradni jezik. Občinski oglasi se objavljajo v obeh jezikih.

Ravnotako je zadovoljiv položaj romunskih Ogrov. Kar se tiče šol, je sicer romunščina marsikje izrinila popolnoma ogrski učni jezik. Toda to ni povsod krivično. Zakaj znano je, da so Ogri kot kruti zatiralci narodnih manjšin ustanavljali pred vojno šole tudi v krajih, ki so bili popolnoma romunski ali nemški. Teh potujočevalnic ni mogla Romunija več trpeti in jih je po vsej pravici zatrla. (Slično kakor Nemci v Sloveniji!) Ogri imajo po uradni statistiki na Romunskem 472 ljudskih šol, 1 učiteljske, 20 gimnazij in 6 realk, katere plačuje romunska vlada. Še večje je število zasebnih šol, ki jih vzdržuje ogska manjšina sama: 806 ljudskih šol, 12 učiteljskih, 65 gimnazij in 33 realk.

V Romuniji se godi torej najslabše Bolgarom in Dobrudže. Ni se zatrl samo bolgarski jezik iz javnega življenja, temveč se je udarilo bolgarske kmete tudi gospodarsko. Izšel je zakon o agrarni reformi, s katerim si je prilastila država tretjino vseh posestev, ki obsegajo več kot pet hektarjev. Znano pa je, da je treba najmanj 10 hektarjev za prehrano ene družine. Posledica je, da se izseljujejo in to v Bolgarijo. Ker se mora dokazati tudi lastninska pravica, kar pa je zelo težavno vsled pomanjkanja zemljiške knjige, se to izseljevanje še pospešuje. Zato pa naseljuje Romunija Kuco-Vlahe iz Grčije, ki so romunskega pokoljenja in zelo bojeviti, ter so morali zapustiti svoje domove v Grčiji, je grška vlada naselila v njih kraje Grke iz Turčije.

Tako se je nakopičilo v Bolgariji okoli pol milijona izseljencev iz vseh krajev, a najmanj iz Jugoslavije. Ti pomenijo za Bolgarsko pravo gospodarsko in socialno nevarnost, ki ogrožava meje in zato ji je dovolila Zveza narodov znatno posojilo, da uredi položaj izseljencev.

Narodne manjšine, ki imajo pravico do zaščite v smislu mirovnih pogodb, so v Jugoslaviji Nemci, Ogri in Romuni. Romuni in velik del Nemcev in Madžarov prebivajo v Banatu, Bački in Baranji, dežele, ki se imenujejo

s skupnim imenom Vojvodina. Po zadnjem uradnem ljudskem štetju iz leta 1921. je Nemcev 375.000, Ogrov 316.000 in Romunov 61.000. Vse manjšine, povdarja Ruysen, imajo lastne ljudske in srednje šole, ki jih vzdržuje ali podpira država, imajo lastne cerkve, kjer se vrši božja služba v jeziku manjšine. Tekom potovanja nisem čul nobenih pritožb iz ust nemške, ogrske in romunske manjšine v Jugoslaviji.

Glede Macedonije je Ruysen mnenja, da se morajo Srbi in Bolgari sporazumeti in šele tedaj je misliti na polno zmago jugoslovenstva od Jadranskega do Črnega morja. Zdi se, kot da je ravno Macedonija ovira te velike misli. O sedajšnjih razmerah poročal, da se bo Macedonija prav hitro prilagodila sedanji vladi. V teh krajih ne tvorita ne kultura in ne jezik resne zapreke združenju. Kar je neprestano vzbujalo mojo pozornost, pripoveduje Ruysen, je bila izredna lahkota, s katero so se mnogoštevilne srbske uradne osebe kakor veliki župani, častniki, profesorji itd. razgovarjali z domačim prebivalstvom. Slišal sem jih govoriti s trgovci v mestu, s kmeti na deželi in, kar je značilno, tudi z otroci vsake starosti v šolah. Prav odločno se mi je torej zdelo, da za macedonsko prebivalstvo srbsčina ni nikak tuj jezik in da ni mogoče smatrati macedonskih Slovanov za pravo jezikovno manjšino v Srbiji. Še manj je seveda mogoče trditi, da so verska ali pa kulturna manjšina. V Macedoniji pa obstoje gotovo tudi prave manjšine, in sicer Turki, Grki, Židje, Albanci in Kucivlahi. Najvažnejša je turška. Mošeje in turške šole po sa spoštovane in pouk se vrši deloma v srbsčini in deloma v turščini. Ta dežela je bila pod prejšnjo vlado jako zanemarjena. Sedaj pa se gradijo ceste, dvigajo umetniške stavbe, napeljuje električni tok, odvarjajo zdravniške postaje, posebno v borbi proti malariji. Prebivalstvo je radi teh dobrot hvaležno in se posveča mirno svojim poslom.

To uvidevajo tudi izseljenci, in podpirani

PODLISTEK

Štiri leta v ruskem ujetništvu.

Bivši avstrijski vojni ujetnik Josip Grdina je popisal svoje spomine iz 4letnega ujetništva na Ruskem. Že dolgo nisem čital kake knjige s takim zanimanjem in užitkom kot to knjigo. Pisatelj pripoveduje obširno in natančno, popisuje tudi najmanjše podrobnosti, tako da pričara pred čitateljevega duha prav živo sliko bede, v kateri so živeli naši ujetniki na Ruskem, in strašno katastrofo, ki je zadela nesrečno Rusijo vsled boljševiške revolucije. Pisatelj je bil val pred vojno par let v Ameriki.

Knjiga je zanimiva za vsakogar, zlasti bo še zanimala bivše naše vojne ujetnike, pa bodisi da so bili ujeti na Ruskem ali v Italiji. Kdor ima na razpolago 10 šil., naj si naroči knjigo. Dobi se v Jugoslav. knjigarni v Ljubljani in stane 80 Din. Šteje 611 strani velike oblike.

J. Grdina je delal nekaj časa v sibirskem gozdu, kjer se mu je godilo zelo slabo. Potem je prišel v donsko ozemlje, kjer je živel tudi med donskimi kozaki. Tu se mu je godilo bolje. Da sami spoznate slog knjige, evo vam za primer opis donskih kozakov:

Donski kozak je močne rasti, belega obličja, oblečen v temno-plavo uniformo z rdečimi našivi, ki mu zelo lepo pristojajo. Na hlačah ob straneh nosi širok, rdeč našiv kot gene-

ral. Obut je v visoke, svetle škornje, na glavi ima čepico temnoplave barve. Čepica je obšita s precej širokim rdečim našivom. Nosijo jo nekoliko op strani, tako da jim gleda na levi strani mal šop las nad ušesom. Pripasano imajo težko kozaško „saško“ (sabljo), ki se nekoliko razlikuje od one navadnega konjenika v tem, da je težja ter brez varstvenega obročka; na ročaju je pritrjen samo jermen, da ga jezdec natakne na roko; na ta način mu ne more sovražnik sablje izbiti iz rok.

Na svojo sabljo je donski kozak ponosen kot na svojo čast in konjiča. Pogled na tako opravljenega donskega kozaka je res diven, nosi se pa tudi pokonci kot sveča, da mu kar zveni pod nogami; iz obličja mu sijeta odločnost in pogum, kar napravi na tujca impozanten utis.

Nekateri si predstavljajo kozake kot puste in čemerne ljudi rjavega obraza z bičem v roki, ki ne zna drugega ko pretepavati. Temu pa pri donskih kozakih ni tako; zanikarni in bolj surovi po pač čerkeski kozaki, ne pa donski. Ti so v resnici hrabri, čedni in gostoljubni, da malo takih. Res, da niso tako gostobesedni kot mužiki (ruski kmetje), ampak so bolj resni in možati in tudi bolj olikani. To pišem iz lastnega prepričanja, ker sem imel priliko opazovati tega in onega. Dajem torej danskim kozakom vso čast.

Vobče so donski kozaki znani po Rusiji kot najizvrstnejši in najhrabrejši kozaki, kajti

omenil sem že, da so baš ti s pridobitvijo Sibiri pripomogli k razširjenju Velike Rusije. Tudi v poznejših bojih so se donski kozaki izredno odlikovali. Evropska kultura jim mora biti hvaležna, ker so bili ti kozaki v vednih bojih s krvoločnimi Tatarji in Mongoli: baš donski kozaki so jim ustavljali pot čez mejo v Evropo.

Donski kozaki so tudi izurjeni kmetovalci ter marljivi gospodarji na svojih posetvih. O tem pričajo prijazne kozaške vasi in skrbno obdelana bogata polja, ki jim donajajo lepe dohodke. Med raznimi pridelki si pridelajo kozak največ pšenice, ki bujno lepo uspeva na Donu, tako da človek pri pogledu na ta polja kar ostrmi ter vzklikne: Don je bogata pšenična žitnica!

Toda donski kozaki niso samo dobro založeni z žitom, tudi živinoreja pri njih lepo napreduje. Imajo vobče veliko govedine in drobnice, koz in ovac; slednje jim dajejo pozimi gorke kožuhe. Tudi perutnine ne manjka, posebno dosti je na Donu kokoši, katere skozi vso jesen jedo. Tudi goske so pri kozakih zelo priljublene, ker dobivajo od njih fino perje za blazine. Zanimivo je gledati proti večeru na dolge vrste belih gosk, ki se počasi gugljejo proti domu z gosjakom na čelu. Razen teh pa redijo še dosti druge perutnine, npr. rac, puranov, da jim ni ravno treba trpeti na pomanjkanju mesa.

Za napredek pri kmetijstvu so zelo delavne

od bolgarske vlade vznemirjajo deželo in mislijo spraviti kraje pod bolgarski vpliv. Opirajo se pri tem na zgodovino in mišljenje Macedoncev, ki pa ni ne izključno bolgarsko in ne srbsko.

Slovenščina na učiteljišču.

Ob priliki 150 letnice učiteljišča v Celovcu se je izdala posebna slavnostna knjižica, iz katere posnemamo o slovenskem pouku iz peresa sedanjega profesorja slovenščine g. Mikliča sledeče: Slovenščina se je od nekdaj upoštevala na učiteljišču, čeprav ne na sistematični podlagi. Kot poseben predmet pa se podučuje šele od leta 1851., ko je postal Andrej Einspieler učitelj slovenščine. Njemu sledijo trije drugi in leta 1886, je poučeval Prešern. Po tedanjem učnem načrtu so se učenci slovenskega in nemškega jezika skupno poučevali po dve uri na teden. Slovenci s Prešernom niso bili zadovoljni, ker ni bil primerno usposobljen in leta 1891. se je oglasila slovenska deputacija pri prosvetnem ministru na Dunaju s prošnjo, da se mesto razpiše in nastavi učitelj ki ima izpite iz slovenščine za srednje šole ter da se pomnožijo slovenske ure. Tedanji ravnatelj Ekhart je smatral to zahtevo za sunek v nemški značaj zavoda in povdarjal, da ni treba za slovenščino srednješolske sposobnosti, ker poučujejo tudi na drugih zavodih moči, ki nimajo niti usposobljenosti za ljudsko šolo. Takega ugovora seveda na Dunaju niso priznali in mesto je dobil Slovenec Apih. Učno ministrstvo je samo želelo (1892), da se učencem nemškega jezika deli poseben slovenski pouk, ker se pri skupnem pouku zadržujejo Slovenci radi Nemcev. Slovenci se hoteli slovenščino kot obvezen predmet, čemur pa je ravnateljstvo z vsemi sredstvi nasprotovalo. Apih je izdelal po nalogu ministrstva poseben učni načrt, ki predvideva povečano število slovenskih ur in delitev obiskovalcev po narodnosti, ki se je leta 1900/01. tudi odobril. Leta 1913. so hoteli spet združiti Nemce s Slovenci in le ostremu nastopu učitelja Kovačič-a se je zahvaliti, da se to ni doseglo; skliceval se je posebno na vzgojevalne momente. Miklič seveda tega ne prizna in meni, da se je to zgodilo le radi tega, da imajo Slovenci v nacionalnem hujkanju svobodne roke, ker jih nemška navzočnost ne ovira.

Po odpustu Kovačič-a iz službe januarja meseca 1919. je ravnateljstvo ponovno prosilo deželni šolski svet, da sprejme zahtevo iz leta 1913. in topot se mu je ustreglo. Koroška učiteljska zveza je obenem izrazila željo, da se da nemškim dijakom priložnost za učenje drugega deželnega jezika, da bi ne bilo treba nastavljanja tujih učiteljev na jezikovno mešanem

kozaške ženske. Kako so pridne na polju in doma, to sem sam videl. Žena ali hči kozaka zapreže vole ter orje ali vozi, kosi travo in sploh opravlja vsa težka moška dela. Pri tem je pa vedno vesela in zadovoljna. Pa tudi doma v hiši je kozakova žena skrbna gospodinja. Po sobi ima vse lepo urejeno in snažno, kar vse priča, da je marljiva gospodinja.

Donski kozaki so bili med prvimi, ki niso hoteli priznati sovjetov (boljševiške vlade), ampak so se jim odločno uprli.

Par zgledov srditih bojov med boljševiki in kozaki.

Mesto Urjupino so imeli v rokah boljševiki. Kar se pojavi 70 jezdecov kozakov ter nekaj carskih častnikov. Takoj se je vnel boj, v katerem so bili boljševiki poraženi. Kozaki so zasedli mesto, toda ne za dolgo časa, kajti svojim tovarišem je prišla na pomoč večja boljševiška armada, ki je obkolila in napadla kozake tako, da niso imeli drugega izhoda kot reko Kapjor, po kateri so plavale velike ledene plošče. Vnel se je zopet hud boj; to pot so pa bili kozaki premagani. Da ubeže, so večinoma poskakali v reko ter plavali dalje. Boljševiki pa tudi sedaj niso mirovali, ampak so streljali za njimi v reko. Prizor v tem boju je bil po opisu očividcev grozen. Kozaki so se hoteli rešiti na ta ali drug način, da uidejo smrti. Nekaj jih je utonilo, druge so pobili boljševiki med plavanjem s svinčenkami, kar jih je pa preplavalo reko, te so boljševiki ujeli. Neusmiljeni boljševiški komisar je dal takoj vse javno na trgu postreliti.

ozemlju. Od tega časa se podučuje slovenščina kot prosti predmet, Nemci in Slovenci skupno po letnikih tri ure na teden.

Miklič je mnenja, da se gre preveč Slovenem na roko in navaja kot dokaz že to, da se tako obilno podučuje slovenski jezik kot neobvezen predmet. Nadalje deli deželni šolski svet znatne podpore onim, ki se s posebno vnamo oprimejo slovenskega jezika. Celo Kärntner Heimatdienst je dal leta 1921. 15.000 kron za nabavo slovenskih knjig. Ne vemo, v čem obstoji naklonjenost napram Slovenem, ko se vendar delijo podpore le Nemcem z namenom, da bi izpodrinili Slovence in jih nadomestovali. Za tako naklonjenost se zahvaljujemo.

Slovenski kurzi imajo namen, nemškim učencem posredovati znanje slovenskega jezika, tega namena po soglasni sodbi vseh nekdanjih obiskovalcev pa niso dosegli. Neoporečno dejstvo je, pravi Miklič, da nemški učenci tudi po večletnem obisku pouka v slovenskem jeziku niso bili v stanju se slovensko pogovarjati o najnavadnejših vsakdanjih reči. Po tem razvija dolgo metodo o učenju tujih jezikov, a pozabi povedati, da je ravno nemška nestrpnost zabranjevala ubrati one struje, ki so za učenje jezika merodajna — ljubezen do jezika in do dotičnega naroda. Dokler se bosta blatila v slovenskem pouku samo jezik in narod, se ga ne bo nihče oprijel z ono vnamo, ki bi jamčila uspeh. Tudi Kočevar svojo metodo bo težko kaj spremenil.

Nekateri sovražniki slovenskega pouka so mnenja, da bi iz nacionalnih razlogov bilo boljše poučevati koroški narečje, in pravilno odgovarja Miklič sam, katero in zakaj, ko se dialekt razprostira le na majhno ozemlje. Še bolj radikalni sovražniki, pa sploh odklanjajo slovenski pouk, ker je iz nacionalnih razlogov nevaren, to je, da daje potuho sloveniziranju.

Že zadnjič smo pisali, na kakšen način odbijajo na učiteljišču slovenski naraščaj in sedaj izvemo še to, da služi slovenski pouk le Nemcem.

Od leta 1905. do 1925. je izšlo glasom poročila iz učiteljišča 1128 učiteljev in od teh jih je samo 73 položilo izpit iz slovenščine. To je komaj 6½%. Zanimivo je, da v letih 1915—1919 nihče ni delal slovenskega izpita — najbrže z ozirom na sijajno nemško znago — da pa po plebiscitu število takoj narašča.

Iz tega vidimo, kako veliko mora biti poznanost slovenščine zmožnih učiteljev na utrakvističnih šolah. Zato so tudi sadovi po tem.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Finančni minister dela sedaj na proračunu za leto 1927. Številke proračuna se ne razlikujejo dosti od onega iz leta 1926, četudi so nekatera ministrstva mnogo več zahtevala; skupno 160 milijonov S več. Finančni minister namerava te zahteve upoštevati le v toliko, v kolikor imajo zakonito podlago. Vojni minister bi dobil rad 8 milijonov šilingov več. — Narodna banka je znižala obrestno mero za 7 odstotkov. — Panevropski kongres se vrši na Dunaju od 3. do 6. oktobra.

Jugoslovansko-bolgarski spor. Dokaj časa je že poteklo, odkar so vpadli bolgarski komiti na jugoslovansko ozemlje. Boj s komiti je zahteval dosti žrtev. Završalo je tedaj v jugoslovanskem časopisu in že so se imenovali odločni koraki, ki jih bo Jugoslavija storila pri bolgarski vladi v obrambo svojega prebivalstva in ozemlja. Za zadevo pa so se začele zanimati evropske velesile, ki drže bolj z Bolgarijo, da je bila nota izročena šele te dni, in sicer veliko bolj umerjena kot nameravano. Predaja note pa se je zavlekla tudi vsled tega, ker je hotela Jugoslavija postopati v skladu z Grško in Romunsko, kamor tudi vpadajo bolgarski komitaši. Par dni pred izročitvijo note se je zglasil pri zunanjem ministru angleški poslanik in prosil za pojasnila. Izjavil je, da dela z vednostjo Italije in Francoske, in priporočal, da bi se spor predložil septembrskemu zasedanju Društva narodov. Dr. Ninčič mu je pravilno odgovoril, da ima nota, s katero soglašata Grška i Romunska, le namen, vzdržati mir na Balkanu in to je notranja zadeva držav. Nota, ki zahteva poleg drugih stvari razpust organizacije makedonstvujušćih in izročitev

voditeljev, je povzročila v Sofiji veliko poparjenost. Organizacija makedonskega komiteta je zelo razširjena. Sedanji voditelji bi se dali sicer odstraniti, a vodstvo bi prevzele druge neznane osebnosti, da bi se na stvari pravzaprav nič ne spremenilo. Posledice koraka Jugoslavije se bodo šele pokazale.

Križev pot naših v Italiji. Tržaški prefekt je razpustil stanovsko društvo jugoslovenskih učiteljev v Italiji „Učiteljsko zvezo“ in vse njene podružnice na deželi. V svojem dekretu naglašja, da jugoslovanska strokovna organizacija v kraljevini Italiji radi novega fašistovskega sindikalnega zakona nima nikakega razloga za obstoj. S tem odlokom pada zopet ena izmed velikih slovenskih organizacij v Julijski Krajini, z njo pa tudi vse one kulturne naprave, ki jih je bilo ustvarilo jugoslovansko učiteljstvo v Julijski Krajini, v prvem redu pa znani pevski zbor „Učiteljske zveze“ in stanovsko glasilo „Učiteljski list“. Zveza slovenskih učiteljskih društev je bila ustanovljena leta 1920. Njen cilj je bil varovanje in pospeševanje interesov slovenskega učiteljstva, hkrati pa tudi skrb za večjo kulturno povzdigo jugoslovanskega učiteljstva v Julijski Krajini. Z Učiteljsko zvezo so razpuščena vsa učiteljska društva.

Italijansko-španska prijateljska pogodba je bila podpisana v Madridu. Ker je bila pogodba zaključena v Madridu, se imenuje Madridska pogodba. Pogodba je izdelana po vzoru italijanske pogodbe z Jugoslavijo in Češkoslovaško, vendar pa je madridska pogodba dalekosežnejša. Vsebinska pogodba še sicer ni bila objavljena, sporoča pa se, da je bilo doseženo popolno soglasje glede skupnega nastopa v Severni Afriki in Južni Ameriki. Glavni cilj pogodbe pa je utrditev postojank Španije in Italije v Sredozemskem morju in se zato tudi smatra, da je pogodba deloma naperjena proti Franciji in Angliji. Pogodba bo predložena Društvu narodov, toda šele tedaj, kadar bo smatrala Italija čas za umesten. Fašistovski tisk je tudi silno ponosen na to, da kljub dolgotrajnim pogajanjem ni nihče izvedel za vsebinsko pogodbo, pa čeprav živimo v dobi „klepetave demokracije“.

Francosko. Poincaré popravlja frank s tiskanjem novih bankovcev. Tiskajo pa se z vednostjo vlade ter so kriti. V Avstriji so se v letu 1922 in prej tiskali brez kritja, zato je tedaj krona tako nizko padla. Na ta način upa ustaliti frank na gotovi višini. Ko je prevzel Poincaré vladno, je začela vrednost franka rasti, pozneje padati, sedaj pa zopet raste. Francoska narodna skupščina je sprejela vse predloge glede rešitve franka. Seje so bile zelo živahne in hrupne.

Vstaja v Rusiji. Položaj v Rusiji je jako nejasen. Preko Poljske in Romunije prihajajo silno protislovne vesti. Nekateri trdovratno vztrajajo na vesti, da sta Trockij in Zinovjev organizirala vojaški upor in da se je začela v Rusiji nova revolucija, naperjena proti zmernim revolucionarjem. Značilno je, da so ruske meje zaprte in da ne pride iz Rusije nikaka zanesljiva vest. Gotovo je, da se tam nekaj godi. — Najnovejša poročila govore o vstaji v Odesi. Vojska generala Laževiča je zasedla mesto in kolodvor Smerinka, ki je važne križišče in onemogoča dovoz vladnih čet. Večina črnomoškega brodovja se je pridružila vstajem in zasedla več večjih mest ob Črnem morju. S tem je odrezana pot vladnim ladjam, ki bi imele odpluti z municijo in orožjem v črnomoška pristanišča. Stalin mobilizira, a kmetje se mu upirajo, ker bi morali oddati za vojsko 55 odstotkov žetve, in se branijo z orožjem. V Moskvi vlada veliko razburjenje.

Kulturni boj v Mehiki. Stališče vlade se je utrdilo in vlada nadaljuje s svojimi ukrepi proti katoliški duhovščini. Vlada je odredila, da se morajo dati vsi duhovniki vpisati. Škofje so se tej odrebi uprli, toda vlada je trdno odločena, da svojo namero izvede. Kljub temu pa je škofovska konferenca izjavila, da sta vpis duhovnikov in zaplenba cerkvenega premoženja glavni oviri za sporazum z vlado. Kar je bilo cerkvi podarjeno, je bilo podarjeno Bogu in zato nima na to premoženje nobena vlada pravice. — Vlada je odredila, da ostanejo cerkve

odprte. Ker pa verniki ne posečajo cerkev, je vlada odredila desinfekcijo vseh cerkev. — Celotno je prišlo pri prošlih nemirih ob življenje 60 katolikov in ranjenih je bilo 200. — Po naredbi notranjega ministra so bile vse vrednosti in vse cerkvam pripadajoče zapečateni, dokler se spor ne reši. Napada na predsednika osumljene in zaprte osebe so bile izpuščene. — V Mehiki je prišlo do novih boje in žrtev. Pri spopadu v kraju Sahuja je bilo ubitih 40 oseb, med njimi dva duhovnika, 17 ujetnikov in je bilo usmrčenih.

DOMAČE NOVICE

Varstvo manjšin. Mednarodni kongres pravnikov, ki zboruje tačas na Dunaju, se je bavil tudi z manjšinskim obrambnim zakonodajstvom. Poročevalec Hopkins je obžaloval, ker pritožbe manjšine ne pridejo pred skupščino Društva narodov, temveč jih rešuje tričlanski odbor, ki obenem razsoja, ali se imajo predložiti posamezne pritožbe manjšin mednarodnemu razsodišču. Grajal je tudi, da Društvo narodov razpravlja o pritožbah s prizadetimi državami, nikakor pa ne tudi z zastopniki manjšin. Prof. Brunet je izvajal, da leži največja nevarnost sedanjega postopanja v tem, ker vsled tajnega postopanja manjšin nikdar ne izve za usodo svoje pritožbe. Pri reševanju pritožb naj bi se zaslišali obe stranki. Tajnik avstrijske Lige Društva narodov dr. Kunz je zahteval, da se manjšine pri zemljiški reformi ne smejo zapostavljati. Pred sodišči in v uradih morajo manjšine doseči razpravljanje v materinem jeziku. Ustanavljanje zasebnih šol za njih lastne potrebe se sploh ne sme zabranjati. Za manjšine, ki so kompaktno naseljene, je treba doseči avtonomijo, za raztrešene manjšine pa pravico do samoodločbe v vseh kulturnih zadevah. K razpravam pred razsodišče je povabil obe stranki. Dr. Magyary in dr. Rauchberg sta predložila zakonski osnutek o postopanju pri procesih, tikajočih se manjšin. Treba je predvsem določiti, kdo se ima pravico pritoževati v imenu manjšine: poslanec manjšine ali zastopnik avtonomne celote, uradi ali načelniki občin, zastopniki gospodarskih, verskih in znanstvenih društev. Pravica do vlaganja prošenj pa pride vsakemu članu manjšine. Razsodišče pa ima pravico poslati v ozemlje tričlansko poizvedovalno komisijo. Sprejet je bil predlog, da se mora vedno zaslišati tudi tožitelja in da se morajo obelodaniti vse pritožbe in dokumenti. Tudi v drugih resolucijah prihaja do izraza, da je treba vse pritožbe manjšin javno obravnavati.

Narobe. Štajerski „Cillier Zeitung“ prav nič ni po volji, da smo priobčili spis bivšega šolarčka utrakvistične šole in navaja za opravičbo dejstva, ki so tudi velika „Umgekehrtheiten“. Kljub temu, da se poučuje nemški jezik po vladni odredbi že na vseh meščanskih šolah v Jugoslaviji, torej tudi za Slovence, v Kočevju celo na ljudskih šolah, Nemci niso zadovoljni in vendar bodo ravno otroci nemških staršev, ki so kot priseljenci v Sloveniji izključno po mestih, uživali plod te odredbe. Če pravi ali misli, da zna Korošec vsaj nemško pisati (zato pa slovensko z gotico piše), medtem ko štajerski Nemec ne zna ne nemško in ne slovensko pisati, je temu kriva pač težja nemška ortografija, ki rabi za izgovorjeni „š“ kar tri črke „sch“. Če pa tudi slovensko ne znajo pisati kljub svoji enostavnosti, je temu kriv pač vzgojen odpor proti jeziku ali pa zarobljenost. Da ne smejo pošiljati svojih otrok v Avstrijo v šolo, najbrže ne bo pravilno, ker se nahajajo na vseh avstrijskih šolah, na gimnaziji v Št. Pavlu sami 12, in gotovo ne plačujejo poleg povečane šolnine še kazni. Na visokih šolah pa kar mrgoli nemških študentov iz SHS in so celo organizirani pri najbolj napetih nemških društvih. Službe pa si kljub temu iščejo v Jugoslaviji in kakor je znano, so na vodilnih mestih še sedaj Nemci. Pa tudi pri drugih prireditvah znajo jugoslovanski Nemci lepo sodelovati in je treba pogledati samo shode nemških obrambnih društev, kamor se lepo pridružujejo k „Bundu der Gotscheer“ in „Miesstaler“ tudi oni onstran meja. Mogoče se pri jugoslovanski okornosti res kedaj zgodi slučaj, da se kateremu odvzame legitimacija, če v svoji navdušenosti za nemštvo še preko meje poje „Deutschland über

Alles“ in „Die Wacht am Rhein“, znano nam pa je, da znajo zatirati Avstrijci bolj pri korenini in bolj temeljito, čeravno na lepši način. Sicer so izbrisali v Podjuni vse slovenske napise, tik za Celovcom pa so pustili nemško-slovenske napise na železniških tablicah, da kar na dejstvih lahko pokažejo, da vživamo vse pravice. Navadno se itak iz Celovca premotri va slovensko vprašanje in zato to zadostuje. Tudi plebiscitna komisija je imela tukaj svoj kvartir. — Ker se zunanji znakov Avstrijci po pravici ne bojijo, primejo Slovence v finem tonu tako krčevito, da jim odjedo eksistenco. Prošnje za kakšno službo ležijo neprimerno dolgo brez odgovora v predalih nemške birokracije, na intervencijo se obljubi s smehljačim obrazom skorajšnja rešitev in ko so pretekli meseci in leta, se naznani, da so protesti z nemške strani onemogočili rešitev. Gmotno in moralno se na ta način uničuje počasi in s fineso, katere je zmožen samo Nemec, obstoj Slovencev. Slovenskim obrtnikom se škoduje na ta način, da se podkopava kredit po ustanovah, ki dajejo informacije v zgolj gospodarskih zadevah itd. Šolarji padajo pri skušnjah in se vsled prekoračenega števila ne sprejemajo, v urade ne sme priti slovenska duša kljub popolnoma nemške vzgoje. Če se nas s tem mislijo prisiliti, da ostanemo na deželi, pa v resnici ne potrebujemo nemškega jezika. Da, med zatiranjem in zatiranjem je velika razlika!

Neurje. Dne 6. t. m. je imelo Osojsko jezero zelo viharan dan. Popoldne je nastala nevihta, deževalo je, kakor bi se trgli oblaki drug za drugim in kmalu nato se je valila voda po strugah ter je gnala svoje umazane valove v doline in jarke. Na tem potu ni prizanašala ne ljudem, ne živini. Nekemu trgovcu v bližini Osojskega jezera je odnesla celo posestvo, zasula pa je tudi hišo, v kateri je bila trgovina in poslopje, kjer je družina bivala. Skladišča, kjer so se nahajale velike količine blaga, je povodenj izpraznila in uničila ter zasula prostore s peskom in zemljo. V neki okoliščinski vasi je voda težko poškodovala župnišče ter popolnoma razdejala pokopališče. Razorala ga je dva metra na globoko. Priplavale so iz grobov rakve in mrlič, katere je potem voda vlekla s seboj. Iz cerkve so plavale klopi kakor čolni. Prizori so bili strašni. Ker je bila velika nevarnost, da bodo v naliwu in povodnji tudi ljudje izgubili svoja življenja, se je morala uvesti reševalna akcija. Iz Beljaka so odhiteli k Osojskemu jezeru pionirji, ki so začeli prevažati ljudi na varno ter oskrbeli, da se ni živina zadušila v vodi. Pri tej akciji so morali pomagati celo letoviščarji, kajti v mnogih primerih so bila ogrožena tudi njih življenja ter njihovo imetje. Škoda, ki jo je povzročilo letošnje neurje, je ogromna in presega lansko škodo, ki je bila ob Osojskem jezeru tako občutna, da se je prebivalstvo jedva opomoglo.

Šola miru. Francoski učitelji so imeli minule dni sestanek, na katerem se ejnaglašalo, da je naloga šole, vzgajati mladino k razumevanju in spoštovanju tujih narodnosti. Sklep učiteljev spominja na resolucijo Društva narodov, ki zahteva, da se v šolskih knjigah naj vse zatre, ali vsaj omili, kar bi mladini jemalo razumevanje drugih ljudstev. Francoski učitelji pravijo: „Učitelji se bodo trudili, svojim učencem vcepiti spoznanje, da imajo dolžnosti ne samo napram lastni družini in domovini, da so tudi razna ljudstva medseboj vedno bolj odvisna in da je civilizacija sad dela vseh, tudi tistih, ki so se v teku zgodovine medseboj največ prepirali.“ — Da ta sklep berejo, priporočamo našim Nemcem, ki sejejo spor med mladino, tudi med našo, ko še naprej poveljuje v šoli nemštvo in se nihče ne ozira niti najmanj, da so še drugi ljudje tu, ki so po svoje gradili kulturo, ne nemško, narveč svojo, a raditega nič slabšo. Opozarjamo naše šolske oblasti, naj iz šolskih knjig odstranijo, kar žali narodno čustvovanje naših slovenskih otrok.

Grebinjski kloster. (Cerkveni shod in agitacija.) Ob sijajnem vremenu je prišlo v ta diven kraj dne 15. avgusta več procesij iz okolice severno od Drave, da počastijo svojega Gospoda. Slovenci radi romajo in tudi topot so bile izključno slovenske žene in možje, ki so polnili obširen prostor pred znamenito cerkvijo. Tem bolj se moramo čuditi, da se je za slavnostno pridigo pridobil nemški duhov-

nik iz Celovca, ki je govoril z živahnostjo in vnemo, a naši ljudje ga niso razumeli. Komaj so čakali, da neha in da nastopi duhovnik, ki govori za zbrano ljudstvo v svojem jeziku. Slovenski pridigar pa je imel preslaboten glas in se šele uči našega jezika, poleg tega se je zgubljal glas v grmenju topičev in zvonjenju zvonov. Ob takih prilikah je pač potrebno, da nastopi slovenski pridigar, ki je kos nalogi in ne zaostaja za tujim. Nato je sledila spet nemška pridiga in po končani cerkveni svečanosti se je zbralo okoli 60 ljudi v župnišču, da se dajo navodila o katoliških organizacijah. Spet le Slovenci! Govornik iz Celovca se je zatekel bolj k nemškemu narečju, da bi bil lažje razumljiv in je povdarjal, da je potrebno, da se združijo fantje in dekleta, možje in žene v trdne organizacije, ki bodo vse skupno šele tako čvrste, da vztrajajo vsakemu sovražniku. V Grebinju se je to že posrečilo, na Rudi se mora to zgoditi, za Vovbre se prosi itd. Človek se ne sodi po jeziku, ampak po značaju in zato je ravno tako ljub Srb kot Nemec... Podpirati se mora krščanske liste (nemške seveda, ker slovenskih ni nikdar omenjal) in mladina se mora zbirati v društvih, kjer se bo krščansko vzgojevala (v resnici nemško). Po pravici se mu je odvrglo, da smemo kot Slovenci zahtevati spoštovanje svojega jezika, ki je nam za razumevanje potreben in ker že imamo svoj krščanski list „Nedeljo“ in svoj list za politiko, gospodarstvo in prosveto, ki tega naše ljudstvo razume, nam ni treba nemških vsilnikov, ki hočejo ponemčevati naše kraje in se ne ozi- rajo na naš jezik. Govornik je povdarjal, da zastopa le krščansko in ne politično stranko, je pa v isti sapi zatrjeval, da je treba ravno pri volitvah nastopati v krščansko, torej tudi nemško stranko. Z ono kršč. socialno stranko, ki nam ne pripozna jezika, ki nam odtuje naše otroke, ki nam hoče trgati kos za kosom naše zemlje, ki hoče prodirati po načrtu od severa proti jugu. Pri nemčurjih nimajo pričakovati prirastka glasov pri volitvah, za te se trgajo drugi, in zato so se vrgli na Slovence, ki so jim z lastno stranko na poti. Slovenci! Bodite oprezni in se ne oklepajte onih, ki pod pretvezo svojega krščanstva skrivajo čisto druge namene in vas hočejo potujčiti, nemško kršč. stranko ojačiti, slovensko stranko pa, ki zastopa vaše koristi, postaviti na suho.

Celovec. Na Vrbskem jezeru pri Vrbi se je vodja motornega čolna napačno izognil ladji „Neptun“ in je vsled tega trčil v njo. Vodja in motorni čoln sta se potopila. — Pevsko društvo „Alpenrose“ iz Borovelj je nastopilo pod vodstvom pevovodja Perkovičnika v Münchenu v rožanskih slikovitih narodnih nošah. To so menda zamolčali, da izvira noša iz slovenskih krajev ter so povabili rajhovce, da posetijo Koroško, da se prepričajo, kaj se pravi na jezikovni meji stražiti in braniti nemštvo. — Mestni proračun je bil z 21 glasovi sprejet in predvideva 2 milijona 455.005 Š. Kritje znaša 2 milij. 62.000 Š.

Št. Jakob v Rožu. Dekliška „sirotišnica“ v Št. Petru priredi v nedeljo 29. avgusta t. l. popoldne ob 3. uri v župnijskih prostorih v Št. Jakobu igro „Jankovo življenje“ in druge igrokaze.

GOSPODARSKI VESTNIK

Kako si pripravimo zemensko žito?

Dobro semensko žito mora biti prosto vsakega plevla, težko in dobro kaljivo. Ker ima plevel različno obliko, potem katere se od zrna razlikuje, ga lahko odstranimo. Kokoli je n. pr. okrogel in ga lahko odstranimo s pločevinastim valjarjem trijerja, ki ima okrogle jamice, katere kokoli zadržujejo in odvedejo po drugi poti kot žito.

Vetni mlin, ki ima sito, skozi katerega bi moral iti kokoli, pa nikoli ne očisti žita tako temeljito kot trijer, ker drči kokoli po poševnem situ prehitro navzdol in preskoči luknje. Novejši sistemi vetnih mlinov imajo radi tega skoro vodoravno položena sita. Ker bi se pa po tako ravno položenem situ žito ne pomikalo naprej, imamo posebno napravo, ki sito trese. Ti novejši sistemi vetnih mlinov so že veliko pripravniji za čiščenje podolžnega žita od okroglozrnatega plevla, vendar tako radi-

kalno tudi ti ne čistijo, da bi mogli pogrešati trijer.

V žitu pa se nahaja tudi plevel, ki ima skoro isto obliko kot žito, n. pr. stoklas v rži. Tu je ločitev po obliki težavna. Stoklas je sicer malo tanjša kot rž in zleti skozi ožje luknice sita kakor rž, vendar pa ostanejo debelejša zrna, ki imajo tudi več življenske sile, v žitu, ako čistimo žito samo po obliki. Stoklas iztrebimo veliko bolje s pomočjo vetra, radi različne težine. V tom nam služi najbolje veterinik (Windfege), ki odnese drobna zrna in lahek plevel in ki tembolj deluje, čimveč zmesi odstrani.

S trijerji, ki so pri nas v rabi, se loči prvo in drugovrstno blago ter okrogloprnati plevel. Dostikrat se opaža na kmetih, da zmešajo prvo in drugovrstno blago za setev, kar je jako pogrešno, ker pride za setev le prvovrstno blago koristno v poštev. Samo od debelega in težkega zrna smemo pričakovati dobro žetev. Če smo že prisiljeni radi pomanjkanja žita sejati tudi drugovrstno blago, tedaj je bolje, da se ločeno seje, da ni treba prihodnje leto tega žita rabiti za setev.

V drugovrstnem žitu je kaljivost manjša in tudi rast ni več tako krepka ker primanjkuje onih redilnih snovi, ki se nahajajo v prvovrstnem žitu. Poleg tega je tudi čistost žita več kot dvomljiva.

Pri čiščenju semskega žita je važno, da čistimo najprej žito z vetnim mlinom, ki razvršča žito s pomočjo sit po obliki, oziroma po velikosti, in ki odpravi lahek plevel s pomočjo rahlega vetra. Potem se poslužimo veterinika, ki sortira žito po zakonu teže, to je, da odnese lahek plevel najdalje, težko žito pa se sploh ne drži v zraku. Nazadnje dela dobro službo trijer, ki loči žito in plevel po obliki oziroma velikosti.

Plevel pa se ne nahaja samo v žitu, ampak mnogo več ga je že na polju. Predno se žito požanje, se že dosti plevela vsuje na zemljo. Dosti je pa tudi tako nizke rasti, da ga srp ali kosa ne dosežeta in čaka, da se pri prihodnji obdelavi zemlje izcimi. Ta plevel je treba prisiliti, da se prej izcimi, predno vsejemo žito, da se ne bo z njim enako razvijal. Nujna potreba je, da se takoj za žetvijo gre na njivo s kultivatorjem ali brano. Na ta način se spravi v zemljo seme plevela, da more rasti; drugače bi čakal plevel razvoja še le na setev. Še bolje pa je, ako se njiva čisto plitvo razorje z večlemežnim plugom. Nikakor pa ni priporočljivo, da se orje v navadni globočini, ker se na ta način semen plevela pregloboko podorje. V globini seme plevela ne kali, ostane pa kljub temu kaljivo in pride pri zopetnem oranju na površje, tako da istodobno s setvijo izkali. Pri navadnem oranju dosežemo ravno nekaj nasprotnega in zaplevelimo cela polja.

Plevel pa se zatira tudi z okopavanjem ali s poljskimi plodi, n. pr. grahorico, graham z zmesi z žitaricami ali z okopavinami (krompirjem, koruzo, peso), ki jih okupujemo in tako zatremo plevel. Osat, kokolj, francosko travo in podobno pa najbolj zatiramo s tem, da se okuženo polje opleje, kar seveda povzroča obilo dela.

M. A.

Les. Okrogli les se sme od prvega oktobra naprej prosto izvažati, ako se plačata 2 zlati kroni izvozne carine. Za jamski les je treba plačati 1,60 zl. kr. Pričakovati je, da se bo izvozilo vsled tega več lesa, ker popraševanje iz Švice, Francije, Italije in Nemčije ni ravno nezadovoljivo, vendar pa je mogoče, da bodo zastale nekoliko naše žage, ker za deske ni primerne popraševanja. Za znatnejšo izvozno carino se bile ravno naše žage in tovarne, ker so se bale, da bi cene lesa ne poskočile in povzročile zvišanje njihovim izdelkom. Kupčija z lesom zastaja in zlasti italijanska trgovina še vedno čaka in krije samo najnujnejše potrebe, padec valute pa sili tudi naše trgovce k previdnosti.

Prodajalnice mleka. Dobra gospodarska ustanova s prodajalnico mleka in mlečnih izdelkov v mestu, ki so jih v zadnjem času številno ustanovila večja gospodarska podjetja. Kmet, ki goji mlekarstvo v večji meri, si najame majhen lokal v kraju, kjer je dosti odje-

malcev in skrbi sam za razpečavanje. Da se ustreže ne samo stalnim odjemalcem, ki kupujejo mleko za dom, ampak tudi takim, ki nimajo lastnega gospodinjstva, se toči in pije mleko v lokalu samem, za kar zadostuje nekaj kozarcev, glažev miž in stolov. Celi inventar z hladilno napravo vred ne zahteva mnogo stroškov, izkupičev pa je zlasti poleti velik. Na redno dopošiljatev mleka je treba polagati največjo pozornost in čednost ter snažnost sta prvi pogoj za obilen obisk. Ta vrsta gostiln pa je tudi ljudstvu mnogo manj nevarna kot pa žgarnjarne.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Iz vzhodne Azije poročajo o ogromnih povodnjih. Reka Jangsekiang je poplavlila in predrla nasipe. Potopilo se je 3000 ljudi. Cela pokrajina je uničena, 2000 kvadratnih milj stoji pod vodo. V nekaterih kitajskih provincih je zavlada la koto. Tudi na Koreji imajo hude povodnji. — V Varšavi se je začel proces zoper 33 Belorusov, ki so baje osnovali pred 2 letoma na Volinjskem tajno organizacijo za odcepitev beloruskih krajev od Poljske. Obtoženi so veleizdaje. Zaslišanih bo 150 prič. — Radikali so beograjskega županovega namestnika Bobiča izključili iz stranke, ker je za občinske volitve postavil svojo listo. Bobič je začel izdajati svoj list „Odbrana Beograda“. Radikalna stranka je v razkroju, Pašič pa je bolan in ne more pomagati. — Brezposelnih imamo v Avstriji 137.908 oseb. — Posvetovalni zbor za narodne manjšine je sklenil, da organizira tudi cigane na Ruskem kot narodno manjšino. — V zavodu za umobolne v Viškovcih pri Pragi se je radi izprijenega mesa zastupilo 800 bolnikov in več strežnikov. — Policijski šef v Padovi v Italiji je prepovedal ples. — Tožba bivšega nemškega cesarja proti zaplembi premoženja nekaterih njegovih farm v južno-zapadni Afriki je bila od sodišča v Capetownu odbita. — V graški davkariji je uradnik Remschmidt poneveril eno milijardo kron. — Iz Raykjavika na Islandskem poročajo, da so imeli pretekli teden po vsej Islandiji hud potres. Zemlja se je 24 ur lahno tresla in v notranjosti je močno bobnelo. Ljudje so od strahu zapustili hiše in zbežali na prosto. Škoda je zelo visoka. V Askaji je jel bruhati vulkan in iz morja se je pojavil nov otok. — Potres so zaznamovali tudi v Podkarpatski Rusiji. — Zadnje deževje je v posebno na slovenskem Štajerskem poplavlilo cele kraje in napravilo mnogo škode. Železniški promet je bil zelo oviran. Pri Lazah je skočila lokomotiva brzovlaka s tira. — Osební vlak Regensburg-München je skočil s tira: 12 mrtvih, 7 težko in 20 lahko ranjenih. — V Albaniji so izbruhnili nemiri, ki so jih povzročili begunci iz Italije. Napadli so vladne čete in prebivalstvo jim pomaga. — Na otoku Csepel je eksplodirala edina madžarska municijska tovarna. Zgorelo je 30.000 kg smodnika.

Preko morja v Kanado!

(Pismo znanca iz Amerike, A. M.)

Dospel sem srečno v Ameriko in na svoj cilj. Obljubil sem Vam napisati doživljaje. Res imam čas, zato napišem nekaj več, čeprav gotovo ni vse zanimivo.

Kakor mnogim drugim, tako je tudi nam postala domovina pretesna. Odločili smo se, da gremo v Ameriko. Po težkem slovesu od doma smo se ravno na pustno nedeljo t. l. vsedli v vlak v Podravljah. Kdor je potoval od ljubega mu doma na kako daljno pot, bo vedel, da slovo od prijateljev, od vesele mlade družbe, posebno pa od hišice očetove in od svojih dragih domačih ni lahko. Torej smo sedeli, vsak v svoje misli zatopljen, nemo v vagonu, vozečem od Beljaka proti Zg. Koroški. Samo par bolj lahkoživih, katerim je alkohol dal pozabiti, da gremo od doma v tujino, je nas bodrilo, da smo res nekoliko pozabili na dom in slovo. V Spitalu, kjer vstopita dve živahni gospodični v naš voz, smo prišli zopet v dobro razpoloženje in zdaj smo se kratkočasili, da nam je hitro potekal čas. V Mallnitz izstopita in izgineta med množico. Ko se peljemo še nekaj časa in se vlak približa predoru, se spomnimo na naš položaj in da smo na koroški meji.

Polotilo se nas je skoro že domotožje. Aj, z bogoni naša lepa Koroška, kdaj bom zopet na tvojih tleh? Ker je bilo ponoči, ko smo se peljali skozi Solnograško in Tirolsko, nismo mogli opazovati narave in smo tudi večji del spali. Zjutraj, ko smo se peljali skozi Švico, smo opazovali njene divne gore in planine. V Baslu, tam na francoski meji, so nam pregledali in potrdili naše potne liste in naprej je šlo po jugovzhodni Franciji, po široki ravnini, kjer so travniki in polja, čeprav še v zgodnji pomladi, že lepo zeleneli. Po 24 urah vožnje od doma smo prišli v Strasburg in Metz, trdnjavi, kateri so imeli prej Nemci in ki so je v svetovni vojni izgubili. Zvečer se peljemo skozi Luksenburg ter dospemo v Belgijo in nje glavno mesto Bruselj, kejr smo se sešli z vojakom, ki je nekoliko lomil nemščino, da smo se zmenili in ga vprašali potrebnejše stvari. Po dveurni vožnji dospemo v Antwerpen, veseli, da smo rešeni vožnje po železnici, posebno ker so bili belgijski železničarji odurni in neprijazni. Ko izstopimo, peljejo nas izvoščiki v že nam namenjeni hotel, pred katerim smo še nekaj časa barantali za plačilo. Ker so zahtevali veliko in tudi šilingov niso hoteli vzeti, smo se zmenili v dolarjih. Po večurnem spanju v mekkih posteljah smo se drugo jutro okrepčani podali po mestu in na obrežje, kjer smo občudovali vsakovrstne ladje. Posebno zanimivo mesto Antwerpen ni. Ulice jako nesnažne ter tudi nečist in nezdrav zrak. Samo nekaj nas je zanimalo, namreč težki in lepi konji, kakoršnih je na Koroškem zelo malo.

Po tridnevnem bivanju v Antwerpnu smo stopili na ladjo, da nas pelje v drugi del sveta, v Ameriko. Stlačili so nas po šest v tesno in smrdljivo kabino. Prijetnejša bi seveda bila vožnja v drugem razredu, a tega nam domači finančni minister ni dovolil. Po 17urni vožnji smo pristali v Southampton na Angleškem, kjer je vstopilo še 100 do 150 potnikov, in potem še Cherbourg na Francoskem, da oddamo pošto.

Par ur se peljemo in izginila nam je zemlja izpred oči. Z glasnim kričanjem nas spremlja brezštevilna jata morkih ptic, takozvane utve, ki pobirajo z ladje zmetane ostanke jedil. Zdelo se nam je, da nas hočejo one s svojim kričanjem svariti, naj ne hodimo na odprto morje. Res je že prej pihljajči veter pomnožil svoje sile in koj prvi dan je divjal vihar, da se je ladja le s težavo in počasi prerivala naprej. Skoro vse naš je zgrabila morska bolezen, ker neprestano guganje nam je preobračalo želodce in nas omamljalo. Najbolj občutljiv med nami Avstrijci sem bil skoro jaz, čeprav prej zmiraj zdrav. Neki dan, ko je vihar tulil z besno silo, zaslišim zunaj kabine letanje sem in tja in tudi v kabino prihitita dva tovariša po rešilne pasove zase in za druge tri, ker da smo v nevarnosti. Čeprav težko, vendar vstanem in pogledam, kaj je. Vsi razburjeni so leteli potniki na krov in tudi moranarji, opremljeni istotako z rešilnim pasom, so mimeli opravka z nekim strojem. Poveljujočega podčastnika pa vidim kako je zadrževal smeh in vedel sem, da ni nevarnosti in da je samo vaja. Tovariš, ki je ostal pri meni, je menil, da ni nevarnosti, ker smrt ne more do nas, ki smo že tako daleč od suhe zemlje. (Konec sledi.)

Šentjakobčani igrajo

Miklovo Zalo

v veliki (24 m dolgi) pritlični dvorani
v nedeljo, dne 22. avgusta t. l.
ob pol 14. uri pri Vosperniku
v Podravljah, okraj Beljak.

Vstopnice kupite že prej!

Sedeži po 1 S in 1 S 50 g,
— stojišča po 80 g. —

Društvo „Sloga“ v Podravljah
(Föderlach).